

GJØVIK KOMMUNE

SKOLE

Skoleadministrasjonen

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Vår ref. :
SIOW/10/3572-2/210

Saksnr. :
10/3572

Deres ref. :
Gjøvik,
29.10.2010

SVAR – HØRINGSUTTALELSE, NOU 2010:7 - MANGFOLD OG MESTRING FLERSPRÅKLIGE BARN,UNGE OG VOKSNE I OPPLÆRINGSSYSTEMET

Gjøvik kommune er en kommune med mange minoritetsspråklige/ flerspråklige elever –ca 10 % av elevene i grunnskolen. Vi har også et Omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år.

Gjøvik kommune har valgt å kommentere kapitlene 8 og 10. I tillegg legger vi ved høringsuttalelse fra Gjøvik Læringscenter som er voksenopplæringen i kommunen.

Kap. 8:

Gjøvik kommune støtter utvalget i at Læreplan i grunnleggende norsk i hovedsak bør benyttes i språkopplæringen. Dersom det ikke skal være obligatorisk å bruke denne og kartleggingsverktøyet, er det en forutsetning at alle grunnskoler kjenner til og kan forstå systemet når elever som har brukt det, flytter til annen kommune.

Morsmålopplæring og tospråklig fagopplæring er en utfordring i forhold til å ha kompetente lærere i kommunene. Våre tospråklige lærere har tospråklig bachelorutdanning fra høyskole i Norge, men de representerer kun noen få av kommunens 32 språkgrupper. Det blir derfor viktig at det satses betydelig på videreutvikling av digitale læringsressurser og digitalt kartleggingsmaterieell som kan gjøres tilgjengelig for skoler og lærere slik utvalget skriver.

Kap. 10:

Gjøvik kommune støtter utvalgets forslag til endringer i opplæringsloven slik at kommuner som ønsker det, kan organisere innføringsklasser eller egne innføringskoler i en avgrenset periode.

Gjøvik kommune støtter også utvalgets forslag om at det gis anledning til å gjøre avvik fra fag- og timefordelingen (jf. Forskrift til opplæringsloven §§1-1 og 1-3) i forbindelse med innføringstilbudet til disse elevene. Norsk språk som verktøy til videre læring må vektlegges til eleven når et visst nivå og kan nyttiggjøre seg fagundervisning som gis på norsk.

Elever på 1. trinn mener vi vil få et best mulig tilbud ved å gå på sin nærscole. Det må imidlertid legges til rette for særskilt språkopplæring og helst med morsmålsopplæring i tillegg.

Barnealfabetisering er et område som er viktig å lage gode retningslinjer og opplæringstilbud for. Mange elever kommer til norsk grunnskole uten skolebakgrunn. Vi støtter forslag om tilbud i alfabetiseringsklasser.

Gjøvik kommune støtter også utvalgets forslag om at elever som kommer sent i skoleløpet og har liten skolebakgrunn, bør kunne få grunnskoleopplæring etter opplæringslovens §4A-1. Vi har ofte opplevd at elever som har gått kun et eller to år i norsk grunnskole, har blitt overført til voksenopplæringen for å gjennomføre grunnskole etter §4A-1. Vi har gode erfaringer med at dette vil gjøre en overgang til videregående skole bedre og bidra til å redusere frafallet herfra.

Vi mener også det er viktig at det kan gis fritak fra bestemmelsene om elevvurdering med karakter i innføringsfasen. Det er svært utfordrende å gi vurdering med karakter i fag i innføringsperioden. Etter Tilsyn fra Fylkesmannen i Oppland vedr. opplæringslovens § 2-3 og forskriften kap. 3. og medfølgende avvik, har vi bedt om veiledning for hvordan en skal få til vurdering i forhold til forskriften i undervisning av nyankomne minoritetsspråklige elever. Vi støtter utvalgets uttalelse på side 245: " Utvalget ser også at fritak fra bestemmelser om elevvurdering, vil kunne være formålstjenelig i en innføringsperiode."

Tilslutt vil vi bare bemerke at Østbergvalget har levert en god tilstandsbeskrivelse av situasjonen for minoritetsspråklige elever i grunnskolen. Den har med gode og lærerike eksempler på hvordan kommuner arbeider. De beskriver også hvilke dilemmaer en står overfor i forhold til å oppfylle Opplæringslov og forskrifter.

Med hilsen

Ingun Øwre
pedagogisk konsulent

Vedlegg: Høringsuttalelse NOU 2010: 7 fra Gjøvik Læringscenter

Kunnskapsdepartementet

HØRINGSUTTALELSE, NOU 2010:7

I NOU 2010:7 MANGFOLD OG MESTRING har Østbergutvalget analysert, belyst og drøftet en rekke områder som er relevant for målgrupper for den kommunale voksenopplæringen. Gjøvik Læringscenter har følgende tiltak og forslag i kapitlene 10, 11 og 12.

Uttalelse vedrørende kap. 10 INNFØRINGSTILBUD FOR NYANKOMNE ELEVER

En del av Gjøvik Læringscenter har fått oppdrag fra kommunen å organisere tilbud for enslige mindreårige i grunnskolealder. Forskning viser at lærere i grunnskolene er usikre på hvordan de skal forholde seg når de får barn og unge som ikke kan norsk i klassene (Skjærseth 2009 og Skolværket 2006). I tillegg til manglende norskkunnskaper er det mange som heller ikke har særlig skolebakgrunn fra hjemlandet. Våre erfaringer med opplæring av denne elevgruppen samsvarer langt på vei med de kommentarer og tiltak utvalget foreslår. Det er vår oppfatning at opplæringslovens § 8-2 i dag er til hinder for det vi mener er en fornuftig organisering av opplæringen i innføringsfasen (jf. vårt brev av 11.08.10 til departementet om "Opplæringstilbudet til nyankomne barn og unge som ikke kan norsk").

Gjøvik Læringscenter støtter derfor utvalgets forslag til endringer i opplæringsloven slik at kommuner som ønsker det, kan organisere innføringsklasser eller egne innførings-skoler (f.eks. knyttet til VO-sentre) i en avgrenset periode.

Gjøvik Læringscenter støtter også utvalgets forslag om at det gis anledning til å gjøre avvik fra fag- og timefordelingen (jf. Forskrift til opplæringsloven §§1-1 og 1-3) i forbindelse med innføringstilbudet til disse ungdommene. Norsk språk som verktøy til videre læring må vektlegges til eleven når et visst nivå og kan nyttiggjøre seg fagundervisning som gis på norsk.

Vi mener også det er viktig at det kan gis fritak fra bestemmelsene om elevvurdering med karakter i innføringsfasen.

Gjøvik Læringscenter støtter utvalgets forslag om at elever som kommer sent i skoleløpet og har liten skolebakgrunn, bør kunne få grunnskoleopplæring etter opplæringslovens §4A-1. Vi har ofte opplevd at elever som har gått kun et eller to år i norsk grunnskole, har blitt overført til voksenopplæringen for å gjennomføre grunnskole etter §4A-1. Vi har gode erfaringer med at dette vil gjøre en overgang til videregående skole bedre og bidra til å redusere frafallet herfra.

Uttalelse vedrørende kap. 11 OPPLÆRING SPESIELT ORGANISERT FOR VOKSNE ETTER OPPLÆRINGSLOVEN.

Deltakere som har liten eller mangelfull skolegang fra hjemland

I et ordinært grunnskoetilbud for voksne på ungdomstrinnet vil kravet til skriftlig produksjon kreve et visst faglig presisjonsnivå. Selv om deltakerne har nådd et godt muntlig nivå, vil en vanlig tilpasset grunnskoledeltakelse likevel ofte lide under manglende basiskompetanse. Særlig gjør dette seg gjeldende i muligheten til å uttrykke sin eksisterende kompetanse og forståelse ved hjelp av det norske språket som for mange er relativt nytt.

Tilpasset undervisning vil ikke alltid være tilstrekkelig for å kunne kompensere for den manglende basiskompetansen. Denne manglende kompetansen vil også føre til dårlige prestasjoner etter at grunnskolen er fullført og deltakeren er begynt på et videregående tilbud. Muligheten for at deltakeren slutter før han/ hun har fullført videregående skole er derfor stor.

Gjøvik Læringscenter støttet dermed tiltak som innebærer større muligheter for tospråklig fagopplæring eller fagopplæring på morsmålet, dette vil styrke læringsmulighetene til elever med et norsknivå som er lavere enn det en trenger for å følge en fagundervisning som gis utelukkende på norsk.

Dette er tiltak som direkte vil kunne bidra til å øke antall deltakere som lykkes i grunn- og videregående opplæring.

Deltakere som har gjennomført tilnærmet full grunnskole, men mangler dokumentasjon

Målet for flertallet av ungdommene som kommer til landet uten grunnskole, må være å kvalifisere seg til videregående skole. Noen av de som kommer hit, har bak seg 7-8 år med grunnskole fra hjemland, men mangler dokumentasjon på dette. Både grunnskolen og videregående skole har plikt til å gi tilpasset opplæring. Det må settes fokus på å avdekke opplæringsbehov ved bruk av realkompetansevurdering og å svare på disse behovene gjennom hensiktsmessige løp for den enkelte. Her vil et godt tilfang av nettbaserte ressurser på ulike språk kunne hjelpe den enkelte å nå sine mål.

Krav om dokumentasjon på oppnådd delkompetanse

Gruppen minoritetsspråklige deltakere i grunnskolen med rett og plikt vil ofte skifte skole / kommune i løpet av opplæringstiden. Dokumentasjon på oppnådd delkompetanse blir i for liten grad delt mellom kommunene, det innebærer at kartleggingsarbeid utført av en kommune må gjentas i neste kommune. Utveksling av dokumentasjon på oppnådd delkompetanse burde være selvsagt, men fungerer ikke alltid i praksis. Sterkere føringer etterlyses når det gjelder formidling av delkompetanse når deltakere skifter kommune.

Gjøvik Læringscenter ser derfor positivt på at det settes fokus på ønskelig sammenheng mellom introduksjonsloven og opplæringsloven slik at gjeldende regler og forskrifter samkjøres.

Økonomiske rammebetingelser:

Utvalget peker på at aktuell målgruppe for grunnskoleopplæring de siste årene har økt radikalt. Dette gjelder både kommunebosatte voksne minoritetsspråklige og 15- 16 åringer. Kommunenes utgifter til finansiering av grunnskoletilbudet til voksne har på tross av dette vært sterkt økende de siste årene uten at statlige overføringer har fanget opp dette. Dette er etter vår oppfatning svært beklagelig, og arbeidet med å innarbeide en finansieringsmodell og utarbeide klare kriterier for finansieringen av et grunnskoletilbud til voksne må prioriteres. Dette bør fanges opp allerede i neste års statsbudsjett.

Uttalelse vedrørende kap. 12 INTRODUKSJONSORDNING OG OPPLÆRING I NORSK OG SAMFUNNSKUNNSKAP

Norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

Ordningen med rett og plikt til å gjennomføre minst 300 timer norsk og samfunnskunnskap har uheldige, og sikkert utilsiktede virkninger slik den fungerer i dag: Mange deltakere i norskopplæringen slutter når plikten er gjennomført, selv om de ikke har opparbeidet seg funksjonelle språkferdigheter i nærheten av det som er det overordnede målet for opplæringen. Fokus for deltakerne flyttes lett fra læring og oppnådde språkferdigheter til fokus på registrert timetall. Time- og fraværstelling er dessuten svært ressurskrevende og det krever stor grad av nøyaktighet siden det får direkte konsekvenser for innvilgelse av bosettingstillatelse.

Slik som ordningen med timetelling fungerer i dag, er det kommunen v/voksenopplæringen som blir ansvarlig for timetelling, i stedet for at kursdeltakeren har ansvar for å dokumentere egne oppnådde språkferdigheter for å kunne søke om bosetting,. Krav knyttet til språkprestasjoner/ norsknivå vil kunne gi en helt annen motivasjon til å lære norsk!

Gjøvik Læringscenter vil derfor argumentere for at det bør stilles krav til et oppnådd norskspråknivå og at standarden bør være nasjonal. En må ta stilling til om det skal stilles krav om både skriftlige og muntlige ferdigheter på et visst nivå for alle. Det bør være mulig å teste om nivået er nådd via nettbaserte tester/prøver som administreres av kommunene. Samtidig bør det være mulig å søke om fritak eller utsettelse fra plikt på grunn av helsemessige årsaker eller andre tungtveiende grunner slik loven åpner opp for i dag.

50 timer samfunnskunnskap.

Voksenopplæringssettene rundt om i landet har i flere år arrangert 50 timer samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår, gjerne i samarbeid regionsvis. Kursene har god kvalitet og blir tilbudt på mange ulike språk. Likevel er det slik at det er en del språk kommunene ikke klarer å tilby kurs på og at kursene for noen kommer for seint i opplæringen, slik at vi ikke får forventet måloppnåelse. Gjøvik Læringscenter vil derfor støtte foreslaget om at 50 timer samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår sentraliseres og gjøres nettbasert. (jf. utvalgets kommentarer på dette området). Det bør legges føringer for

at deltakeren får nødvendig informasjon og nettilgang, slik at kurset kan gjennomføres tidlig i norskopplæringen i tråd med intensjonen i loven.

Høyere utdanning – Bergenstestkurs

Norsk og samfunnskunnskap på B2-nivå hører ikke inn under den opplæringen som kommunen er pliktig å tilby. Innvandrere med høyere utdanning som bosettes, har behov for å fortsette på B2-nivå for å kunne kvalifisere seg til opptak på universitet og høyskoler. Vi er kjent med at enkelte kommuner og private tilbydere arrangerer B2-kurs, men tilbudet virker tilfeldig. Det forslås at det opprettes permanente tilbud om bergenstestkurs. Det bør være naturlig at disse kursene gjennomføres i regi av høyskolene og universitetene og at gjennomføringen også gir mulighet for bruk av nettbaserte løsninger.

Introduksjonsprogrammet

Introduksjonsloven legger etter vår oppfatning for liten vekt på grunnutdanning som en del av introduksjonsprogrammet. Derfor støttes grunntankene om økt satsing på et grunnskoletilbud og opplæring i IKT og hverdagsmatematikk for denne målgruppen. I flere kommuner prøves nå slike opplegg ut etter mønster fra Oslo, og dette oppleves motiverende for målgruppen og ser ut til å styrke språkkinnlæringen. Mange av våre deltakere ønsker seg et videre skoleløp, men har manglet den grunnleggende kompetansen som er nødvendig for å kunne delta i et videre utdanningssløp. Et løp der en inkluderer basiskompetanse i enkelte fag i språkopplæringen, åpner muligheter for nye grupper.

Gjøvik Læringscenter har siden 2002 høstet gode erfaringer med tilrettelegging av et grunnskoletilbud for voksne over 16 år med behov for kvalifisering til videregående skole og i mange kommuner er det etablert et tett samarbeid med fylkeskommunen og de videregående skoler i regionen. I mange kommuners introduksjonsprogram er det mulig å gå inn i et grunnskoleløp etter Opplæringsloven §4.1A, etter norskopplæring. For mange i denne gruppen kreves det imidlertid at perioden for introduksjonsprogram blir utvidet med et tredje år for å komme i mål. Å måtte ta opp studielån før en har fullført grunnskolen, vil gi innvandrere et dårligere utgangspunkt enn det som er vanlig for etnisk norske. I sin utredning tar utvalget opp uklarheter i forhold til rettigheter og finansiering av grunnskoletilbudet til voksne. Vi vil derfor understreke betydningen av å avklare hvordan et slikt tilbud skal finansieres i kommunene.

Med vennlig hilsen

Jan Tambs-Lyche, rektor
Gjøvik Læringscenter
Teknologiveien 8
2815 GJØVIK

GJØVIK LÆRINGSSENTER

Teknologivegen 8, 2815 Gjøvik

E-mail: glg@gjovik.kommune.no

Resepsjon:
Tlf.: 61 18 97 25
Faks: 61 17 63 68

Rektor:
Jan Tambs-Lyche
Tlf.: 61 18 97 12

Inspektør norsk som 2.språk:
Anne Myhre
Tlf.: 61 18 97 27

Inspektør spes.ped.:
Bjørn Saul
Tlf.: 61 18 97 88

Rådgiver:
Randi Strangstadstuen
Tlf.: 61 18 97 17